5. Kur'an Okuma Biçimleri: Tertil (Tahkik), Tedvir, Hadr

Kur'an-ı Kerim, kendine özgü fonetiği (ses yapısı) ve okunuşu olan bir kitaptır. Kur'an okumanın manevi bir hazzı, doyumsuz bir lezzeti ve dinleyenleri hayran bırakan kendine has bir musikisi vardır. Kur'an'ın gönülleri ve zihinleri aydınlatan yönü, onun daha özenli, titiz ve usulüne uygun olarak okunmasını zorunlu kılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim tilâvetinde gelişigüzel ve ölçüsüz bir okuyuş tarzı ortaya koymak, sesin ve lafızların ahengini ortadan kaldır; tilâvetten elde edeceğimiz manevi hazzı ve edebi güzelli gölgeler. Bu nedenle tilavet esnasında okuma hızını belirli ölçülere göre yapmaya, bu ölçüler için belirlenen kurallara uymaya dikkat edilmelidir. Kur'an tilavetinde medleri, gunne ve idgamları okuyuş hızına göre ayarlamaya özen gösterilmelidir.

Kur'an tilâvetinde okuyuş hızı esas alındığında karşımıza üç tür tilavet şekli ortaya çıkar. Kur'an okumak isteyen kimse, Kur'an'ın okunduğu yere ve zamana göre bu üç tür okuyuştan herhangi birini tercih edebilir. Kur'an tilâvetinde uygulanan okuma şekilleri şunlardır:

Tertil (Tahkik)

Tertil (tahkik), harflerin hakkını vererek ağır ağır ve tane tane okumaktır. Tertil tarzı hız bakımından Kur'an'ı en ağır okuyuş şeklidir. Tertil okuyuş aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'in de üzerine vurgu yaptığı bir okuyuş tarzıdır. [14]

Kur'an tilavetinde her harfi mahreçlerine ve sıfatlarına dikkat ederek medleri yerli yerinde uzatarak okumaya; ihfa, izhar, iklab, gunne ve idgam gibi tecvid kurallarını en güzel şekilde uygulamaya ve okuyuşu güzelleştirmede gereken hassasiyeti göstermeye tertil (tahkik) denir. Ancak bu okuyuş şeklinde tecvid kurallarını uygulamada aşırıya giderek harekeleri uzatmak, sakin harfe hareke vermek (tahrik), harekeli harfi sakin olarak okumak (iskan) ve harflerin arasında sekte yapmak gibi hatalara düşmemek gerekir.

NOT EDELİM

Kur'an-ı Kerim "tahkik" üzere tilavet edildiği zaman;

- Medd-i tabiî bir elif; medd-i muttasıl, medd-i munfasıl ve medd-i lazım dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Medd-i ârız bir-dört elif; medd-i lîn ise sükûn-u lazımda iki-üç elif, sükûn-u ârızda ise bir-dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Gunne ve idgamlar azami ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 307-308.)

Tevbe suresinin 119-129. ayeti kerimelerini öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve ayeti kerimeleri öğretmeninizin rehberliğinde tahkik üzere okuyunuz.

Tedvir

Sözlükte döndürmek, çevirmek anlamına gelen tedvir, Kur'an'ı tertil ile hadr arasında "orta bir hızda" okumaktır.

NOT EDELİM

Kur'an-ı Kerim "tedvir" üzere tilavet edildiği zaman;

- Medd-i tabiî bir elif; medd-i muttasıl ve medd-i munfasıl üç elif; medd-i lazım dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Medd-i ârız bir-üç elif; medd-i lîn ise sükûn-u lazımda iki-üç elif, sükûn-u ârızda ise bir-üç elif miktarı uzatılarak okunur.
- Gunne ve idgamlar normal ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 308-309.)

Yasin suresinin 1-12. ayeti kerimelerini öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve ayeti kerimeleri öğretmeninizin rehberliğinde tedvir üzere okuyunuz.

14 Furkan suresi, 32. ayet; Müzzemmil suresi, 4. ayet.

Hadr

Hadr; sözlükte “süratli ve çabuk olmak” anlamına gelir. Kur’an-ı Kerim tilavetinde ise tecvid kurallarına uygun olarak tilaveti hızlı bir şekilde icra etmeye “hadr” usulü okuma denilir.

Kur’an’ı Kerim’i tecvitli okumak vaciptir. Bu nedenle hadr okuyuş tarzından daha hızlı bir şekilde kuralsız ve gelişi güzel bir şekilde Kur’an tilaveti yapmak caiz değildir. Böyle bir okuyuş, harflerin mahreç ve sıfatlarına dikkat edilmemesine, kelimelerin ve hecelerin birbirine karışmasına, sesin ve lafızların ahenginin bozulmasına sebep olur. Oysaki Kur’an tilavetinde asıl olan, Kur'an'ın gönderiliş amacına ve usulüne uygun olarak dengeli ve ahenkli bir okuyuş ortaya koymak ve onu hayata aktarmaktır.

Tilavette tertil, tedvir ve hadr usullerinden birisi tercih edilebilir, kişi tilavet edilen yere ve zamana göre istediği tarzı seçebilir. Ancak, seçilen tarzın kurallarına uyulmalı; medlerde, gunne ve idgamlada, bir denge ve ahenk olmalı; mümkün olduğunca tilavet baştan sona aynı tarz ile yapılmalı; bir ayet tahkik üzere, bir başka ayet tedvir üzere, diğer bir ayet de hadr üzere ya da karışık bir şekilde okunmamalıdır.

NOT EDELİM

Kur’an-ı Kerim “hadr” üzere tilavet edildiği zaman;

- Medd-i tabiî ve medd-i munfasıl bir elif; medd-i muttasıl iki-üç elif; medd-i lazım ise dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Medd-i ârız bir elif; medd-i lîn ise sükûn-u lazımda iki-üç elif, sükûn-u ârızda ise bir elif miktarı uzatılarak okunur.
- Gunne ve idgamlar normal ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 309-310.)

Nebe suresini öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve sureyi öğretmeninizin rehberliğinde hadr üzere okuyunuz.